

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a este de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ies, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doideceri, or 3 galbini mon. sanatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tac6a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 41.

Braslova, 7 Iunie 26 Maiu, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Academia de drepturi in limb'a roman6sca.

Despre o academia de drepturi in limb'a n6stra fu vorb'a de cateva ori in vreo doua foi politice romanesci, inse asi6, ca cu atata ide'a de asemenea institutu nationalu nici decum nu s'a lamuritu pe de plinu, prin urmare cei carii au voitu a se informa numai pe ac6sta cale, nu 'si ajunsera scopulu. Intr'aceea trebuintiele practice si faptele complinite au facutu pentru realizarea ideii mai multu decatu t6te discusiunile teoretice. Trebuint'a unei academii romanesci de drepturi se simti astadi in a cea mesura, in carea mai alesu tribunalele si auctoritatile politice au inceputu a lucra si in limb'a roman6sca; eara ele acum dupa sanctionarea si publicarea legii regulat6re de referintiele celoru trei limbe ale patriei lucra in limb'a roman6sca cam pre atata, pre catu cere poporulu. Inse catu cere poporulu? Celu care voiesce a soi ac6sta, se nu'si pregete a cerceta pre la espediturele auctoritat6loru publice si va afla. . . . Destulu inse atata, ca o incepatura trebue se se faca neaparatu si catu mai curendu. Dara cu cine si cu ce mijl6ce? D6ca nu ne vomu deslega aceste doua intrebatiuni, pentru academi'a roman6sca de drepturi, nu amu facutu deocamdata nimicu.

Sunt mai bine de doi ani, de candu Gazet'a atinse mai antaiu si apoi repet6 trebuint'a unei academii. In 6rn'a trecuta aceea si cestiune se discut6 de doua ori si in „Concordia“. Intr'aceea regimulu proiectase cunoscutele siese statiuni de profesori suplenti in limb'a roman6sca la cele doua academii, din Clusiu si din Sibiu. De atunci si pana acuma cu scirea n6stra nu se arat6 sufletu de omu, nici c6 concurrente la vreo catedra profes6sca de drepturi, si nici c6 Mezenate fundatoru de vreo catedra la fiit6rea academia nationala cu vreunu capitalu de cateva dieci de mii. Asi6 astadi cum stamu, avemu inca numai publicatiunea regimului pentru 6 suplenti cu platisi6ra s6u onorariu de cate 500 fl. v. a. si altu nimicu. Intre acestea ni se mai descoperi inca si dorint'a de a ved6 propunenduse in limb'a roman6sca mai nainte de t6te si c6 de incepatura partile cele mai practice ale sciintiei juridice, cu care au inceputu se aiba a face t6ti judecatorii de t6te categoriile. „D6ca intre connationalii Dv. s'aru afla de aceia, carii se voi6sca a propune mai antaiu de t6te procedurile, stilionariulu juridicu si altele c6 acestea, cu care avemu a face in t6te dilele, atunci se credi Dta, ca nu numai tinerimea roman6sca, ci si cea sas6sca si ungr6sca si multi ampoiati din celelalte natiuni aru asculta bucurosi asemenea prelegeri, pentruca trebuint'a loru si simte; eara cu sciintiele juridice abstracte in anii dintai n'ati face nimicu. Se intielege ca ar fi c6 se ve pregatiti o terminologia sanatos6.“ — Acestea pareri se audira dela unu profesoru de drepturi, carele trece de o capacitate mai al6sa. Din gura s6u condeiu de legisti romani inoa nu se ivi in ac6sta privintia nici unu felu de opinie, s6u inoa noua vointi'a dumnealoru in ac6sta cestiune nu ne e cunoscuta.

Noi din parte-ne satui de atatea pia desideria (dorintie evlavi6se) suntemu de parere, ca pana la timpuri mai bune si pana candu va avea si diet'a tierii timpu de a se ocupa in adinsu cu institutiunea publica intru t6te ramurile ei, se pasimu pe terenulu care ne sta dinainte si pe care'lu potemu ocupa indata dela Octobre a. c.; eara acelasiu este, c6 se se afie juristi bine pregatiti la oatedrele de profesori suplenti in limb'a roman6sca, carii se si inc6pa cu prelegerile. Aflamu inse, ca intru impregiurarile n6stre platisi6r'a de cate 500 fl. v. a. tocma si pentru profesori suplenti este prea mica, ca prin urmare ar fi mai corespundietoru scopului, d6ca 5 catedre s'aru contrage deocamdata numai in patru, adica doua in Sibiu si alte doua in Clusiu, eara platile s'aru preface in cate 750 fl. v. a. Temeiurile vorbit6re pentru modificarea planului primitivu sunt mai multe, din care inse vomu atinge numai pe unele. Intre aceleasi amu potea pune in

dintai cunoscut'a impregiurare, ca in dilele n6stre in care lumea este aplecata multu spre materialismu si in care acei ce invatia la sc6la carte si multa si pucina se arunca mai totu pe specialitati de acelea, despre care credu ei ca nu numai le voru asecura multu pucinu viitorulu, ci ca'i voru si inavut6, dela fiitorii profesori, inca nu se p6te astepta c6 se se determine a'si alege o cariera c6 si a lui Georgie Sincai, in catu se'si p6rte desagii cu manuscriptele de-a umeru si se m6rga a cere bani de drumu din casa 'n casa, d6ca vrea c6 se ajunga la o cetate unde se va fi aflandu vreo tipografia, — s6u c6 a profesoriloru din Bl6siu pana la 1830/1. Unu asemenea stoicismu este astadi un'a din cele mai mari raritati; ci omulu invatiatu inca voiesce a se bucura in catuva de vi6tia, cum si a culege 6resicare fructe ale osteneleloru si speseloru de 15—17 ani petrecuti pe bancele sc6leloru. Ci se ne abatemu dela acestu momentu p6te multora neplacutu si se ne vedemu de altele.

Nu ne indoimu intru nimicu, cumca dela acei romani, carii indemnati de o nobila ambitiune, de am6rea catra natiune si catrapatria se voru determina de a ocupa mai antaiu locul de preoti la altariulu Temidei, publiculu va cere, c6 ei se fia nu numai buni legisti, nu numai insestrati bine cu darulu de a propune si invatia, ci si buni filologi, carii folosinduse de t6ta literatur'a juridica pre cata o voru gasi pre la catedrele si tribunalele romanesci in limb'a roman6sca, cum si de totu ce s'a lucratu in ac6sta sciintia mai anams la fost'a translatura din ministeriulu de justitia, avendu totuodata inaintea ochiloru si terminologi'a juridica latinesca, cum si in parte cea franc6sca si italiana, se fia in stare de a'si propune studiulu loru intr'o limba placuta, neteda si usi6ra de intielesu pentru aceia, carii voru invatiati pre t6te r6ile loru pregatiti de ajunsu din sc6lele midiulocii. Ac6sta ins6mna atata, ca noii profesori romanesci de drepturi au cea mai neaparata trebuintia de o buna colectiune din literatur'a juridica, cara asi6 ceva costa bani si inca multi bani, carii din cinci sutisi6re n'au de unde se 6sa. Bine se insemnamu, ca in bibliotecele publice vei afla totu felulu de literature in t6te limbele din Europ'a, numai urme de carti juridice si condice de legi in limb'a roman6sca nu vei afla, prin urmare greutatea de a le cumpara cade asupra respectiviloru profesori *).

Adaugemu la acestea, ca on6rea si ambitiunea n6stra nationala va pretinde neaparatu, c6 profesorii nostrii se si scia, se se si p6ta representa s6u infatiosia in societate alaturea cu ceilalti profesori, ceea ce unoru sarantoci si golani c6 vai de ei le este preste potinti'a.

Imi va obiepta cineva, ca profesorii voru trage venitu si din didactru. Dati'mi voia Domniloru c6 se ve spunu, ca eu in privint'a didactrului sunt unu pesimistu precum nu mai sunt nici decum in nici o privintia. Ci se punemu ca aceloru profesori le va picura si din didactru vreo sutisi6ra; apoi ac6sta le-ar cadea tocma bine, pentruc6 se'si castige si ei din anu in anu cate o mica biblioteca de mana, eara mai departe nimicu. Se nu uitamu nici pe unu minutu ceea ce aieptaramu si mai in susu, ca unu profesoru fara midiul6ce de a se perfeciona pe sine pentruc6 se nu remana unu pedantu infamuratu si unilateralu nici ca se p6te cugeta. Profesorii romanesci trebue se puna mai alesu in cei dintai cinci ani o mare silintia, pentruc6 se p6ta arata tierii c6 si regimului in fapta, ca natiunea n6stra si merita, si este in stare de a sustien6 o academia juridica prin barbati bine gatiti, carii se'i faca t6ta on6rea.

Eata aostea'mi sunt temeiturile din care incheiu eu, c6 dupa midiul6cele care ni se intindu acum la inceputu, mai bine se facemu lucru mai micu, inse bine, decatu mai multu si f6rte rev. Indata apoi ce vomu arata catu amu facutu cu

*) In dilele n6stre voindu cineva se'si adune numai o bibliotecutia de carti curatu romanesci mai bune (nu nimicuri), fara un'a mie fiorini nu'si va ajunge scopulu.

cate doua talente, nu vomu lipsi a cere cate patru si cinci, pana candu ne vomu ajunge scopulu pe deplinu.

Incheiemu cu desooperirea dorintiei ferbinti, cá se ajungemu catu mai curendu a vedé publicate numele celor dintai profesori de drepturi in limb'a romanésca, cum si cá clasele lor se se imple de auditori catu mai numerosi.

G. Baritiu.

Brasiovu 6 Iuniu. Societatea de artisti dramatici statatória suptu directiunea D ó m n e i F a n i T a r d i n i, sosi in dilele aceste spre bucuri'a publicului romanu éراسي in mediuloculu nóstru si in sér'a trecuta produse doue piese in sal'a teatrului din cetate, ad. „O partita de concina“ de Dlu V. Alesandri si „Cért'a fóra cauza“ comedia vodevile in 2 acte tradusa din frances'a de D. Fani Tardini, ér' in fine o cantioneta national'a: „Voicu plugariulu“ de D. Raduleanu, anuciandu-se publicului, ca pe joe'a viitória va incepe prim'a representatiune dintr'unu abonamentu de 12 producéri ce are cugetu a da. Prim'a acést'a representatiune fú cercetata de unu publicu numerosu cu pucine esceptiuni totu romani, cari si primira aceste productiuni cu aplause si cu caldura, dandu prin acést'a o vederata dovada, ca nu lipsese a'si documentá in fapta dorinti'a ce si o esprimase in finea lui Septembrie an. tr. la plecarea acestei brave trupe artistice catra Cernautiu: cumca aru dori a mai avé teatru romanu in mediuloculu lor. In oatu privesce la jocarea rolurilor trebuie se recunóscemu, ca prompteti'a atatu in actiune catu si in expresiuni si cantece nationale face onóre societatii. Ce se tiene de publiculu nóstru, apoi e lucru constatatu, ca elu se incanta mai multu de piese si cantece nationali, decatu de bucati straine. Noi resalutamu pe artistii nostri si ei incredintiamu, ca pe catu voru esi mai desu pe scena cu piese si cantece nationali, pe atatu voru secera mai fromóse victorii de aplause si favoriri din partea publicului romanu, care astépta si dela orchestru intre pauzele actelor melodii incantatória nationali. —

— „Korunk“ din 2 Iuniu aduce o scire spurcata din Orastia. Aceeasi suna: „In Orastia se destinase pe 28 Maiu o solenitate pentru bucuri'a deschiderii scóleloru (unguresci) cladite din nou. In diu'a dintaiu celu mai mare benefactoru contele Gothard Kunn dete o masa; audimu inse cu parere de reu, ca in timpulu mesei unu june romanu a datu fausera demustratiuni sgomotóse inea in 14 si 15 Maiu.“

Se fia óre o singura litera adeverata din acea scire publicata de „Korunk“? — Onórea natiunala impune parochiloru cá catecheti, cum si toturoru locuitoriloru romani din Orastia strins'a indatorire, pentruc'a ei insii se céra cea mai strinsa cercetare asupra acestei sciri si se pretinda aspr'a pedepsire a vinovatiloru.

Soriindu acestea ne vine si „K. Közlöny“ Nr. 65, in care se dice ca celu care dete focu ar fi unu cocisiu romanu, pe care ospetii dela mésa l'au gasitu ascunsu, eara lunga hornu (urloiu) cateva lemnusie de aprinsu. — Vedi ce sorie si „Telegrafulu rom.“ si apoi admira déca poti precisiunea corespundintiloru dela Orasti'a pana la Clusiu si Sibiu. —

— Oficialiloru guberniali in Sabiu s'a desdaunatu asemnarea pentru mobile.

— Comisiunea aulica pentru aplanarea certelor de mediuni intre comunele romane ale districtului Nasaudulu si intre cele sase din districtulu Bistritiei inca totu functionésa in tacere in Sabiu, fora a esi in publicu ceva despre lucrurile ei. Nu scimu ce voru mai face si comisiunile pentru regularea proprietatiloru f. granitari, care cu buna séma voru costá fórté multu, incatu candu se voru subtrage pesele lor de voru mai tiené indelungatu, nu sciu catu va mai remané in fonduri. —

— „Bistritzer Wochenblatt“ scria, ca padurarii din Pinticu inchisera 17 boi de ai romaniloru din Neposu. Neposenii venira se rescumpere boii, inse pinticeni se legara de doi boi din aceia ca au fostu ai lor si inainte cu trei ani li se furara din campu; deci judele retienù acei doi boi. De aci póte esi alta cértá. —

— In caus'a montiloru revindecati, — care ne totu tiene in valurile procesului de presa, — publicá „Concordia“ unu articulu subscrisu de mai multi f. granitari din districtulu Nasaudului, prin care refrangu cu documente argumentele aduse intr'unu articulu mai dinainte in contra drepturiloru pretinse de granitari. Ér' in finea articulu adange si observatiunea auctorelui acelu articulu refransu in cuvintele urmátore:

„Acte ici, acte colo. — Pentru aceea va fi bine a cugetá

cum aru fi potutu comisiunea imediata de sub presiedinti'a Esc. S'ale ministrului conte Nádasdy a face propunere M. S. imperatorelui, contraria acestoru afirmatiuni, candu lucrurile si actele ei nu aru avé nici unu fundamentu legalu; — apoi cum inaltulu consiliu de statu, acestu dicasteriu par excellence impartialu — despre care se scie, ca esaminésa actele indreptate catra Imperatorele mai inainte cu cea mai mare scrupulositate, ar fi potutu procurá preinnalt'a resolutiune din 24 Septembrie 1863 aflaudu actele necomplete; éras dupa acést'a va fi bine a suspinde formarea opiniunei definitive in acést'a cauza pana atunci, candu regimulu va respunde la interpelatiunea, facuta in acést'a privintia in diet'a transilvana.

Invectivele personale le iertu cu acelu semtiu de iubire, cu care Mantuitoriulu a iertatu contrariiloru sei. —

UNGARIA. Pest'a 3 Iuniu. Maiestatea S'a imperatulu dupa sciri oficiale va porni in 6 la 4 óre diminéti'a cu trenulu de curte separatu si va stationá la Gänserndorf, Pöjoniu si Vaciu, ér' pe la 11 óre va intre in Bud'a comitatu de pr. adjutant generale c. de Crenneville L. M. C. c. Caudenhove si principele Hohenlohe.

— Dela gubernatorulu Ungariei c. Moritz Pálffy a primitu magistratulu o impartasire oficiale, cumca Maiestatea S'a multumindu a desuatuitu tramitarea si primirea deputatiuniloru comunelor Bud'a-Pest'a, fiinduca ele se voru primi in resiedinti'a imperatésca din Bud'a, unde cu tóte ca primirea oficiale s'a opritu, totusi din partea burgarimei s'au alesu comitete pentru o regésca si splendida primire o Maiestatii S'ale, unde din tóta Ungari'a se voru aduna deputatiuni. —

— Br. E ö t v ö s suptu titulu „Impartirea Ungariei dupa nationalitati“ a datu la lumina o brosiura despre rezultatele ce le ar' avé impartirea Austriei dupa nationalitati (prin urmare si a Ungariei) si orede, ca altufeliu nu se póte resolvá acést'a costiune decatu numai asecuranduse libertatea individuale a fiacarei nationalitati, inse supastranduse tierile dupa procesulu istoricu. Amu dori a primi la mana intrég'a brosiura.

Pest'a 31 Maiu. Eminentia S'a dn. arhiepiscopulu primate si cardinalu Ioane Scitowsky dupa alte mai multe, fundatiuni cate facù inea de candu era episcopu la Cinci-biserici, mai de curendu depuse sum'a de doua sute mii fiorini v. a. cá fondu statatoru, din alu carui venituri anualu se se sustiena gimnasiulu celu de optu olase dela orasiulu Sambat'a mare intru tóta intregimea si flórea sa pentru tóte timpurile. —

Scie-se ca veniturile primatului Ungariei sunt mari, prin urmare ca acelasiu are de unde se adune capitaluri. Asié este; noi inse amu cunoscutu in viéti'a nóstra cativa capi bisericesci, carii inca au avutu venituri mariocle, cu tóteacestea nu s'au alesu nimicu din ele, séu de si au remasu dupa mórtea lor cate ceva, la acelea s'au potutu aplica prea bine cuventele lui Petru Maioru, ca ceea ce remane dupa mórtea ta, nu atatu dai tu, pre catu remane de tine.

Sigetu 27 Maiu. („Maramaros“. Statistica criminala. Scóle si temnitie s. c. l.) Cumca clasele mai alese ale locuitoriloru din comitatulu Maramuresiu uita si despretiuescu limb'a romanésca pe di ce merge totu mai tare, acést'a se cunóscé nu numai din impregiurarea, ca in acestu comitatu intregu mai nimeni nu intréba dupa carti romanesci si ca din tóte foile publice romanesci abie se citescu vreo douadeci esemplare, ci si de acolo, ca dn. Ge. Jura cunoscutu cá romanu de natiune, dorindu a destepta óresi-oare viétiá publica in acestu comitatu, fundá in Sigetu unu diariu magiaru, alu carui redactoru e d. Szilágyi István, eara colaboratoru d. Váradí Gábor. Diariulu e titlatu Maramaros, ese deocamdata numai odata pe septemana si costa pe semestru cu post'a 3 fl. v. a. Din articuli cati amu cititu pana acum in acea foia, cei mai interesanti ni s'au parutu aceia, carii se ocupa cu statistica criminala a comitatului. Deci fiindca acést'a statistica este in mai multe privintie fórté interesanta, datí se reproducemu si noi din aceleasi unele, pre catu le oredemu noi de autentice, pentruca dómne, mare invatiatura cuprindu asemenea date!

Dupa numeratur'a din 1864 in comitatulu Maramuresiu sunt locuitori 211.641 adica cu 30 mii mai multi decatu intrég'a natiune sasésca din Transilvani'a.

Din acei locuitori sant orasieni numai	21.136
eara sateni	190.505

Sum'a 221.641.

Dupa confesiuni sunt: rom. catolici 16491; gr. catolici (uniti) 167.482; reformati calvini 8432; luterani 131; israeliti 18.494.

Din sum'a totala a aceluor locuitori s'au veditu cá criminali: in an. 1863 unu numeru de 453, eara in 1864 — 326 insi. Din aestia in an. 1863 au fostu si femei 71 eara in 1864 numai 44.

Aceiasi criminali dupa gradulu culturai intielesuale se impartu pe acei doi ani asié:

Carii nu scia citi si scrie	744
Carii scia citi	22
Carii scia citi si scrie	13
De cultura nalta	1.

Totu acei criminali impartiti dupa confesiuni sumati la unu locu pe doi ani: rom. catolici 78, gr. catolici 576, protestanti 39, israeliti 86.

Luandu apoi proportiunea locuitorilor de es. numai pe 1864, se vine 1 criminalu la cate 1427 protestanti, la 1268 rom. catolici, la 881 evrei si la 558 gr. catolici.

Cauta bune cetitoru la cifr'a din urma; se póte da óre mai bunu respunsu la sudalmile din Nrii 19. 20. 21 ai gazetei, cu care cineva apará pe cultivatorii poporului, decatu cu acésta proportiune fatala de **1 la 558!** Mai alatura totu acésta cifra langa datele statistice criminale publicate in érn'a trecuta in unulu din Nrii Gazetei din tóte tierile monarchiei austriace; mai afla earasi, ca de es. in Franci'a, ai carei locuitori dieu inca n'au sange de brósea, in an. 1863 numai la cate **6700** suflete s'a venitu cate **1** acusat de crima, apoi mai di ca cineva se ingrijesce de cultur'a morala si intielesuala a poporului inca si pe acolo, pe unde cultivatorii lui au ascultat si cate doua facultati de soiintie 'nalte si prea nalte.

Intru adeveru comitatulu Maramuresiu inca va fi trebuindu se aiba temnitie fórtelargi, pentrucá se'i incapa dintr'o data cate 3 pana in 4 sute si mai multi criminali, eara cu aestia alaturea alti atati acusat pentru delictel si escese.

— Diet'a Croatici prin rescripte regesci din 24 si 27 Maiu e conchiamata pe 17 Iuliu pe temeulu legii electorale din 1848, cum fú aceoa modificata pentru diet'a din 1861. Din cuprinsulu rescripteloru regia vedemu, ca diet'a Croatiei se va ocupá mai antaiu cu fipsarea legii electorale, apoi cu resolvirea constitutionala a intrebatiunei plutitórie despre dretulu de statu si apoi cu alte cestioni privitórie la binele triunitului regatu Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a. — Cam deodata póte se va conchiamata si diet'a Ardélului.

Dela senatulu imperialu. Totu in siedinti'a 69 se decise o cauza de si mai departata, inse fórteladuncu taitória in problem'a de a feri egalitatea constitutionale de anomalii scutitóre dela sarcinele publice, o cestione de insemnatate principiale. Teritoriulu **Asch** adeca erá liberu de sarcinele contributiunii, si pe candu egalitatea sarcineloru contributionali se afla estinsa preste totu teritoriulu monarchiei, singuru acestu teritoriu cá o neghina rea se mai afla supastrandusi scutirea de contributiune practisata de vreo 500 ani. Regimulu dedese unu proiectu privitoriu la acésta anomalia si cas'a deputatiloru decise acum stergerea acestei singularitati si supunerea teritoriului acestui'a la general'a oblegatiune de a purtá sarcinele contributiunii.

Dep. **Taschek** pretindea celu pucinu o desbagubire pentru redicarea libertatii de contributiune. **D. Ryger** sta contra si pretindea se nu se dè neci o desbagubire. Dep. **Puscariu** trage atentiunea casei, ca si in Ungari'a se afla multe asemené escemtiuni, scuteli dela contributiune, in fine si acelea ar' pretinde desdaunare candu s'ar' dá aici. In siedinti'a a 70-ea se si decise, cá se se desfiintiese scutirea de contributiune in teritriulu **Asch** si anumitu pentru interesatii feudali contributiunea dirépta se se introduca in 1-a Ian. 1874 ér' pentru celelalte realitati ale locuitoriloru in 1-a Ian. 1866, ér' pentru celelalte datii cu finea anului acestuia. Fostii iobagi din teritoriulu acest'a voru avé a plati pana la finea anului 1873 numai pe diumetate contributiunea dirépta ce va cadè pe ei.

Senatorii ardeleni aparandu principiulu de a nu se face esceptiuni cu scutiri, cari rósera si la pusetiunea nóstra de pana acum, au spriginitu stergerea acestei scuteli de dare si inca fara desdaunare.

Se cuvine a sci, ca teritoriulu **Asch** e unu opidu cu vreo 14 sate cu indindere de 18,184¹/₃ juguri de pamentu si numera 19,732 locuitori cam industriari. Acestu teritoriu incependu dela anulu 1331 primu printr'unu documentu feudal inea dela regele Ioane din Boemi'a scutél'a dela contributiuni, care o renoise si sanctionase si imp. **Ferdinandu** in an. 1843, ér' acum se puse in sirulu contributoriloru dovedinduse prin faptulu acest'a, ca a espiratu epoc'a scutstiloru si a feudalis-

mului, pana candu? pana candu voru apucá feudalistii bancele parlamentari!

In siedinti'a **73**, dupa o desbatere, ce ocupá si siedintiele precedente, se decise tandem in caus'a reformei contributionale, cá comitetulu alesu pentru acést'a reformare fórtelintetitória se remana in **permanentia** lucratoriu si dupa finitulu sesiunei acesteia a senatului imperialu, pentrucá finindu opulu acestu vastu, in sesiunea viitória se se si póta luá la desbatere si decidere fora a se amená dintr'o sesiune intr'alt'a. De acést'a decidere, care a costatu multa lupta mai vertosu din partea partitei, care tiene mana buna cu partit'a vechia conservatória a Ungariei si cu alti ungaromani, cari pretindea se se amane acést'a cauza pana candu voru puté lua parte si maghiarii la d'ensa, trebuie se se bucure vercare contribuentu, care din lips'a impartirei drepte a contributiunii suferel nedreptatiri.

Cronica esterna.

O scire trista despre starea sanatatii intre poporulu agricolu din Romani'a publica „**Tromp. C.**“ intr'o relatiune facuta de **D. Georgie Sion**, care tragundu luarea aminte a administratiunei asupra mai bunei ingrijiri si de starea sanatatii a poporului prin folosirea mediciloru de cercuri refera, ca din caus'a coruptiunii bucateloru tifosulu celu negru stirpesce in multe sate populatiunea, dupa cum se aude, si anumitu in 2 sate pe valea Ialomitii: **Barcanescii** si **Ileana**, unde atacatii facu cate o huba dupa urechia, care dupa doreri cumplite a 5—6 di se invinetiesce rapindu viati'a atacatului, alu carui corpu apoi se face negru. **D. G. Sion** inchiai cu intrebarele:

Ce feliu de bóla este acésta? De ce nu scapa nimenu din cei pe cariilovesce? Ce feliu de adjutóre i s'ar' puté da? Este ea incurabile séu contagiósa? Bietii sateni suferu flagelulu cu resignetiune, dicundu: „asia a fostu scrisu!

Amu dori a audi, cumoa consiliulu mediciloru a aflatu modulu vindecarii séu preservarii de acésta bóla. —

— Se adeveresce, ca consiliulu ministerialu a pusu la cale edarea unu Monitoriu lunariu pentru agricultura, negotiu si lucrari publice, care se cuprinda tóte legile, tóte regulamentele si alte determinatiuni privitórie la industria si comerciulu.

— „**Cical'a**“, diurnalu umoristicu inse ingeniosu se suprimá, nu se scia din ce cauza. — „**Monitoriulu**“ din 11 publicá legea pentru stingerea procesului intre statu cu **A. Brancovénu**, care ajunsese la curtea apelativa. Tóte socotelele despre percepte si erogate ale principelului despre administrarea acelei averi se primescu de catra ministrulu de finantia si se depunu in archiv'a statului.

— **Domnulu** jurisconsultu **P. Popasu** publicá o brosiura plena de date si adeveruri precum si de temeri serióse din caus'a inandarii celei cutesatórie a ovreiloru in Romani'a suptu titulu: „Sunt séu nu sunt folositori ovreii principateloru unite?“ O deductiune istorica fórtelinteresanta asupra influentii israelitiloru si facia cu rezultatele ce au lasatu ea in diverse epoche int're muritori. Se trage si atentiunea Romaniloru asupra acestei cestioni, ca, pana acum se afla preste 400 mii israeliti in Romani'a si in scurta potu deveni periculosi.

Dintre celelalte novitati merita atentiune numai intelnirea suveraniloru la **Carlsbad**, care va aflá locu in lun'a acésta, si invingerile republicanului mecsicanu **Juarez**, care a ocupatu acum **Camargo**, **Chin'a** si **Pedras**. Se crede, ca republicaii primira una multime da arme din Californi'a, ér' din statele unite americane le concurgu pe suptu mana bratale pentru reabilitarea republicei si amenintiarea noului tronu mecsicanu. Scirea despre perderea legiunii belgiane se adeveresce si provocarile la emigrare prin cetatile staturiloru unite nu mai incetése.

Bibliografia: Toilet'a antica si moderna.

Bucuresci 25/13 Maiu. In cursulu anului se recomanda mai adesea carti destinate pentru citire si invatiatura pe sam'a **barbatiloru**, eara pentru femei asié ceva se intempla fórtelraru. Cartea ce ce recomanda astadata e destinata mai multu numai de lectura pentru dame. Doctorulu de medicina **Constantinu James** din Paris publicá o carte in felulu ei fórtelinteresanta, titulata:

„**Toilet'a unei Romane** din tempulu lui **Augustu** si deresurile de frumsetia ale unei parisiene in secululu alu 19-lea.“ Acésta carte

förte interesanta pentru femei se traduce mereu in töte limbele cultivate. Unu compatriotu de ai noştrii, carui i s'a uritu a se ocupa cu politic'a isi propuse a o traduce si in romanesce. Pretiulu cartii traduse, nu va fi mai mare decatu alu originalului.

Pentruca cititörelle se 'si póta castiga unu pögustu de acea carte, insemnu pre scurtu, ca dn. Dr. James cá bunu istoricu si totu odata medicu, care se bucura de o pracsă intinsa la dame, a sciutu aduna in cartea sa töte acelea midilöce de frumsetie, pe care le-au intrebuintiatu femeile dela cetati si orasie in vechime, catu si de care se folosescu femeile din dilele nöstre si in lumea acésta ce se numesce creştina, din care se vede, ca anume pe timpulu imperatului Augustu (inainte cu 1850—1890 de ani), pe candu coruptiunea ajunsesse alaturea cu cultur'a la culmeasa, femeile cunösoea o suma nenumerata de deresuri, albele, rumenele séu sulimane, vapsituri de dinti, de peru, vestmente amagitöre si altele cá acestea, si ca o dama mare numai pentru frisura avea trebuintia de cate trei sclave, ca inse cele mai multe deresuri mai curëndu séu mai tardiu le ruiná si frumseti'a si sanatatea, pentruca mai töte era amestecate cu veninuri cumplite *)

Trecëndu dn. James la deresurile din dilele nöstre si anume la celea din Paris datatöre de tonu pentru töta Europ'a, le ia si pe acestea la o critica strinsa si cá chemistu ce este elu totuodata, afla intre altele multe acestea.

Parfumeriile (profumurile, adica ape si oleiuri mirisötöre). Dintre acestea oleiulu de migdale amara este celu mai periculosu si chiaru omoritoru, pentruca elu coprinde in sine veninulu (otrav'a) ce se numesce acidu prusianu (Blausäure), care gustatu omöra indata. Oleiulu de trandafir, de crinu (lilia), de iasminu, de tuberösa earasi sunt periculöse, pentruca tempescu simtiurile, ataca plumanele si intuneca mintea. Din contra apele si oleiurile de lavendula, temaitia, isma, reseda sunt nestricatiöse.

Dintre sapunuri numai celu de colöre rosa e periculosu, pentruca e vapsitu cu mercuriu (argintu viu).

Asié numitulu lapte-de-vergura (Jungfernmilch) e facutu cu asié numita sare de plumbu, care mancata omöra, pusa pe facia strabate prin pori, strica peliti'a si dintii.

Ap'a de Colonia, care mai nainte se prepará numai din plante nestricatiöse, acum se face din alcohol (spirtu) amestecat cu otietu de plumbu, earasi ucigatoru.

Prafulu de urezu ar fi cu totulu nestricatiösu, déca nu l'ar amesteca mai preste totu cu scrobéla, seu magnesia si cu varu nestinsu.

Apele de dinti le afla dn. James mai preste totu veninöse si sfarmatöre de smaltulu celu frumosu alu loru. Intru asemenea invatia elu, ca töte vapselele de peru sunt veninöse, si ca aceleasi intrebuintiate mai desu pricinuescu mari doreri de capu, apoi si tämpirea mintii si chiaru scurtarea vietii.

Töte rumenelele sunt facute cu mercuriu, séu cu oxidu de de plumbu (saricica?) séu cu alte asemenea veninuri.

De aci incolo dn. James cá si o multime mare de alti medici recomanda femeiloru frumöse si nefrumöse cam urma törele midilöce de a'si pastra séu castiga frumseti'a: 1. Nevinovati'a, 2. blandeti'a aparatöre de patime furiöse, 3. Aeru curatu, 4. Apa curata, 5. bucate sanatöse 5 somnu celu multu de optu öre; 6. spalarea mai de multeori preste anu a trupului intregu; 7. vestmente fara corsetu, cá se nu oprésca cercularea sangelui si se nu atace plumanile; 8. miscare de ajunsu; 9. spalarea dintiloru in töta diu'a si frecarea loru cu perutiä möle séu cu pensa mai asprisiöra; 10. grija mare de peru si crutiarea lui.

Acestea diece ingredientie amestecate la unu locu asigura pe ani indelungati si frumseti'a si viéti'a, in catu pre lunga acestea orice alte deresuri remanu de rusine si bajocura.

*) Deresurile si sulimanele femeiesci sunt o inventiune multu mai vechia de catu este insasi Rom'a; ele sunt mai vechi si decatu Moise si decatu Avramu. Spre a te convinge, citesoe numai testamentulu vechiu si pe Erodotu. — Impartasitorulu.

12138—1865.

2—3

CONCURSU.

La institutul politehnicu c. r. din Vien'a au devenitu vacante unu stipendiu de 210 fl. pe anu aplaciatu din fundulu comerciale ardelescu. Spre conferirea stipendiului acestuia se escrie prin acést'a concursu, cu acelu adausu, cá competitorii cererile loru bine documentate se le substérna pana in 30 Iuniu 1864 prin autoritatile competinti la acestu Guberniu, achidiendu cereriloru sale si unu reversu in poterea caruia se obléga, ca in casu ce aru castigá acelu stipendiu, dupa finirea cursului respektivu voru servi in Ardélu, séu voru plati indereptu stipendiulu. —

Sibiu 15 Maiu 1865.

Dela Guberniulu regescu alu Transilvaniei.

CONCURSU.

Cu inceputulu anului scolasticu 1865/6 venitoriu, avendu a se adauge la cele siepte clasi gimnasiali, deja infintiate in gimnasiulu romanu de relegiunea ortodocsa orientala, si clasa a VIII si cea din urma spre complinirea intréga a gimnasiului, se deschide cu acést'a concursu inca pentru doi profesori, fiacare cu salariu anualu de cate 800 fl. v. a.

Dela concurenta se cere cá se documentese:

1. Prin atestatu de botesu, ca este romanu de natiune, si crestinu gr. orientala de religiune.
2. Prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiile gimnasiale dupre sistem'a prescisa de proiectulu de organizarea gimnasiiloru Austriei din 1849.
3. Prin atestatu academicu, ca a finitu facultatea filosofica in vreo universitate órecare.
4. Prin atestatu de conduita dela directoria politica locale, ca aceea i este nereprobavara.

Se voru preferi inse, cari pe lunga acestea voru documenta:

- a) ca au maturisatu cu eminentia;
- b) ca au facutu si colloquie din obiectele de scientia, pentru care lu arata indicele ca s'a inorsu.

Töte acestea documente concurentele le va trãmite celu multu pana la 15. Augustu 1865 s. v. adresandule francoate catra suscris'a Eforia.

Brasiovu 24 Aprile 1865.

Dela Efori'a scóleloru centrale romane de legea greco-orientala.

3—3

Nr. 61 — 1865.

EDICTU.

Simeonu Romanu gr. cat. din D. S. Martinu parasindusi cu necredintia pre legiuit'a sa muier Maria Macaveiu gr. cat. din Tatarlac'a, acum de 9 ani, si nepotenduse erui, pre unde s'ar tiené, se provóca prin acestea, cá in terminu de unu anu si o di dela datulu de astadi, se se presentése inaintea subsemnatului oficiu protopopescu, cá asia se se póta incepe procesulu divortiale, urdiendu de catra muierea sa, ca-ci la din contra, si fara de densulu se voru incepe si continua celea prescrise prin legile matrimoniali. —

Panade 20 Maiu s. n. 1865.

Ioane Ignáth m. p.,

1—3

adm. protopop. gr. cat. alu tractului Biei.

Nr. 62 — 1865.

EDICTU.

An'a Munteanu alui Petru gr. cat. din Lunca, parasindusi cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioane Bentia gr. cat. din Lodromanu, acum de 15 ani, si nepotenduse erui, pre unde s'ar tiené, se provóca prin acestea, cá in terminu de unu anu si o di dela datulu de astadi, se se presentése inaintea subsemnatului oficiu protopopescu, cá asia se se póta incepe procesulu divortiale urdiendu de catra barbatulu seu, ca-ci la din contra, si fara de densa se voru incepe si continua celea prescrise prin legile matrimoniali. —

Panade 20 Maiu 1865.

Ioane Ignáth m. p.

1—3

adm. protopop. gr. cat. alu tractului Biei.

Cursurile la bursa in 6. Iuniu 1865 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 16 cr. v.
Augsburg	—	—	106 „ 75 „
London	—	—	108 „ 75 „
Imprumutulu nationalu	—	—	75 „ 75 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	70 „ 85 „
Actiile bancului	—	—	800 „ — „
„ creditului	—	—	182 „ 70 „

Obligatiile desarcinarii pamentului in 31. Maiu 1865:

Bani 70.50 — Marfa 71.25